

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ISSN: 2992-8902

Digital
Object
Identifier

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIALS
NUMBER
SYSTEM

74-91 XALQARO DARAJA

MAXSUS SON, 2024

IJTIMOIY, IQTISODIY, SIYOSIY, ILMIY, OMMAKOP JURNAL

2024-YIL 18-19-APREL

**"RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AGROIQTISODIYOT VA
BUXGALTERIYA HISOBINING DOLZARB MUAMMOLARI VA
ULARNING YECHIMLARI" PROFESSOR NURILLA SULAYMONOVICH
SANAYEV TAVALLUDINING 85 YILLIGIGA BAG'ISHLANGAN**

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI, 2024

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 678 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 19-aprel kuni ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Benazir ustozni yod etib	10
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti jamoasi	
Qishloq xo'jaligi taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlari.....	12
Yunusov Xudaynazar Beknazarovich	
Agroklasterlarda biznes jarayonlari moliyaviy natijalari hisobini takomillashtirish	14
Alikulov Abdimo'min, Koshkaldal Irina	
Assessment of the ESG rating of banks.....	19
Ruziyeva Elvira, Eshmuradov Ulugbek	
Contract Preferences of Smallholders: Evidence From a Study on Potato Production in Uzbekistan	24
Sanaev Golib, Sanaeva Rakhima, Nurullaev Ulmasjon, Nurullaeva Bakhora, Sanaev Anvar	
Taxation Systems in the Agricultural Production Sphere in the Context of Resistance to Shadow Economy	34
Koshkaldal Iryna, Dombrovska Olena, Alikulov Abdimumin	
Factors Influencing Farmers' Cooperation in Irrigation: A Study of Samarkand Province, Uzbekistan	39
Tadjiev Abdusame Abduxamidovich	
Xalqaro standartlar asosida qishloq xo'jaligida kapital qo'yilmalar hisobi hamda hisobotlarini takomillashtirish.....	43
Xasanov Baxodir Akramovich, Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Raxmatov Jonibek Ismoil o'g'li	
Tijorat banklarida ichki auditida muhimlik va auditor riski masalalari.....	50
Ibragimov Abdugapur Karimovich, Qo'ldoshev Dilshod Melixurozovich	
Agroklasterlar ichki sotish jarayonida transfert baholarni belgilashni tashkiliy-uslubiy jihatlari	57
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Auditda regression tahlilni qo'llashning xususiyatlari	64
Tajekeev Ziyatdin Kobeyisovich	
Uzumchilik fermer xo'jaliklarida ishlab chiqarish xarajatlari hisobini takomillashtirish.....	67
Ibragimov Mansur Mardonovich	
Xalqaro standartlar asosida qishloq xo'jaligida aktivlarni tasniflash, ularning hisobi va hisobotini takomillashtirish.....	71
Egamberdiyeva Salima Rayimovna	
The Place of Digitalisation in the Rural Areas Development of Ukraine.....	76
Riasnianska A. M., Kniaz O. V.	
Yalpi ichki va hududiy mahsulotning ko'payishida faol tadbirkorlikning o'rni	79
Salamov Ibroxim, Kudratov Rizo Turdibayevich, Nazarova Maryam Sharipovna	
Inflyatsion targetlash rejimining pul-kredit siyosatini amalga oshirishdagi ahamiyati	84
Fayziyev Oybek Raximovich	
Asalarichilikning qishloq xo'jaligi iqtisodiyotidagi o'rni va uni rivojlantirish istiqbollari.....	89
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Uzumchilik majmuining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi va uning tamoyillari.....	94
Boltayev Nazarbek Narzullayevich	
Mintaqaviy klasterning xususiyatlari.....	98
Urdushev Hamrakul	
Considerations for Bolstering Entrepreneurship in the Evolution of the Domestic Economy	102
Shadiyeva Gulnora Mardiyevna	
Chorvachilik tarmog'ida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkoniyatlari.....	107
Kudratov Rizo Turdibayevich, O'roqov Feruz Ibodullayevich	
Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirishning hududiy jihatlari	112
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Nazarova Maryam Sharipovna	

Yalpi ichki mahsulot va uni hisoblashni takomillashtirish yo'llari.....	117
Xalmurzaev Mansur, Abdushukurov Xondamir	
Qishloq xo'jaligi korxonalarida tovar-moddiy qiymatliklar hisobini takomillashtirish yo'nalishlari.....	122
Raximova Umida Rabbimovna	
Mamlakatimiz agrar tarmog'ida innovatsiyalarga asoslangan tadbirkorlikni rivojlantirish.....	127
Olimova Nodira hamrakulovna	
Banklarda ichki auditni xalqaro audit standartlari asosida takomillashtirish.....	131
Rizayev Nurbek Qodirovich, Boymatova Chinora Ilxomovna	
Agroklastarlarda asosiy vositalarni modernizatsiyalash va ta'mirlash xarajatlari hisobini takomillashtirish.....	137
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Ibodullaev D., Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich	
Davlat budjetida boshqaruv xarajatlarini moliyalashtirishni takomillashtirish yo'llari va xarajatlarning optimallashtiruv muammolari.....	142
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna	
Bandlikni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirishni yuzaga keltiruvchi sabablar hamda ularning yechimi.....	146
Ahmatova Qunduzbonu Asliddinovna, Sunnatullayev Musurmon Sunnatullo o'g'li, Salamov Ibroxim	
Global iqtisodiy rivojlanish sharoitida yashil iqtisodiyot muammolari	151
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Musurmonov Nodirbek Ahmadovich	
Menejer boshqaruvida boshqaruv mehnati va guruhlar dinamikasi	155
Xasanova Sitara Islamovna	
G'allachilik klasterlarida buxgalteriya hisobi shakllarini takomillashtirish.....	158
Yuldashev Sherali Xaitovich	
Современность услуг агропромышленного комплекса в условиях инновационной экономики положение дел	163
Тураев Баходир Хатамович, Рузиев Хамрокул Жураевич	
Влияние внешних факторов на эффективность производства животноводства.....	170
Хамдамова Насиба Аблакуловна	
Banklarda ichki auditni rejalashtirish masalalari.....	173
Ibragimova Iroda Rashid qizi, Safarov Abdumajit Abdixamidovich	
The Importance of Digital Technologies in the Development of Agriculture.....	179
Rabbimov Elbek Abdulloyevich	
Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish o'zini o'zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solish shakli sifatida.....	182
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Javmanov Jamshed Abdusamatovich	
O'zbekiston pensiya tizimida pensiya hisoblash va to'lashni rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribasini uyg'unlashtirish.....	186
Xasanov Baxodir Akramovich, Nurmanov Din-Axmed Tileubayevich	
Uzumchilik mahsulotlari eksportini oshirish omillari	193
Ibragimov Mansur Mardonovich	
Korxonalarning xo'jalik faoliyati hisobining mohiyati, ahamiyati va hisob turlari.....	196
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li, Irisboyev Raxmatilla Shavkat o'g'li	
Raqamli iqtisodiyotning o'zbekistondagi holati va uning rivojlanish istiqbollari	200
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Abdullayev Sanjar Sayfiddin o'g'li, Sunnatullayev Musurmon Sunnatulla o'g'li	
Fermer xo'jaliklar faoliyatida investitsiyalarning o'rni.....	204
Nomozova Mahliyo Mamirjon qizi, Yuldashev Muhammad Utkir o'g'li, Solijonova Diyora Xaydarali qizi, Saydullayev Akbarali Akram o'g'li, Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Raqamli iqtisodiyotning o'rni va joriy etishdagi imkoniyatlari.....	209
Salamov Ibroxim, Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Ummatov Begzod Ikrom ugli, Bekpolatov Sultonxon Sherzod ugli	
Raqamli iqtisodiyot sharoitda asosiy vositalarni hisobga olishni takomillashtirish.....	214
Xatamov Kobil Xayriyevich, Sodiqov Xayrulla Sattorovich	
Improving Cost Accounting for Sales of Agricultural Products in Farms	218
Abdimumin Alikulov, Ulugbek Eshmuradov, Khondamir Abdushukurov	

Servis korxonalarini raqamli iqtisodiyotga o'tkazishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	224
Kurbanova Raxima Jamshedovna	
Raqamli iqtisodiyotning bugungi kundagi holati.....	228
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Eshimova Gulandom Botir qizi, Daniyarov Xurshid Baxtiyarovich	
Qoramolchilikda ozuqa ta'minotini yaxshilash yo'llari	233
Nurullayev Ulug'bek Uytalovich, Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Meva-sabzavotchilik klasterlarida faol tadbirkorlikning iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi o'rni	236
Ibroxim Salamov, Roziyeva Gulxayo Chorievna	
Qishloq xo'jaligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	242
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Isaxonov Shaxzodjon Nurali o'g'li	
O'zbekiston chorvachiligidagi muammolar va ularning yechimi.....	246
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Xamdamaova Nasiba Ablakulovna, Esirgapov Diyor Akramovich, Ulmasov Tohir Suvonqulovich	
Qishloq xo'jaligi iqtisodiyotini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni va ahamiyati	249
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Ulmasov Amirxon Rasul o'g'li, Botirov Bekzod Ulug'bek o'g'li	
Механизмы и инструменты финансирования малых и средних сельскохозяйственных предприятий (На примере Центральноазиатского региона).....	253
Худойбердиева Асила	
Agroklastarlarda kapital qo'yilmalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.....	259
Irisboyev Rahmatillo Shavkat o'g'li, Jo'rayeva Diyora Olimjonovna, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Milliy iqtisodiyotda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rolini oshirishning ustuvor yo'nalishlari	265
Saidxonov Akmalxon	
Improving Accounting and Auditing of Inventories in Agricultural Clusters	269
Raximova Umida Rabbimovna	
Maishiy xizmatlar sohasining rivojlanish tendensiyalari va kambag'allikni qisqartirishdagi o'rni.....	272
Rajabov Navruzbek Azimjonovich	
Chorvachilik tarmog'ida mahsulotlarni qayta ishlash samaradorligini oshirish imkoniytlari	277
Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
Порядок применения и актуальность международных стандартов финансовой отчетности в деятельности коммерческих банков и предприятий	282
Нарзиева Гузал Бахтиёровна, Хомидов Асилбек Отабек угли, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Болтабаев Диёрбек Омондурди угли	
Savdo korxonalarida segmentar hisobning o'rni va ahamiyati	286
Mardonov Mamed Shavkatovich, Bobomuradova Sarvinov Ziyadullayevna	
Livestock Development Problems and Prospects in Uzbekistan	289
Khamdamova Nasiba Ablakulovna, Ulmasova Oyul Bakhtiyarovna, Xudayberdiyeva Marifat Umarovna	
Понятие и учет капитальных вложений в агрокластерах.....	292
Жураева Диёра Олимджановна	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini innovatsion modernizatsiyalashda iqtisodiy samaradorlikni hisoblash metodini takomillashtirish	297
Kurbanova Raxima Jamshedovna, Umurzoqova Sevinch Karim qizi	
Tarmoq mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotishda innovatsion texnologiyalarni qo'llashning iqtisodiy samaradorligi	301
Nazarova Maryam Sharipovna, Kazakova Zulayho Salaxiddinovna	
Maishiy xizmatlar sohasini tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirishda raqamli innovatsion texnologiyalarning roli va ahamiyati	304
Quliyev Begimqul Melikovich	
O'zbekiston iqtisodiyotining rivojlanishi va iqtisodiy o'sish uchun barqaror investitsiya muhitini ta'minlash masalalari.....	308
Raximova Umida Rabbimovna, Elmurodova Dilnoza Farxodovna	

Biznesni qo'llab-quvvatlashda iqtisodiy-ijtimoiy holatni yaxshilash imkoniyatlari	311
Salamov Ibroxim, Janibekov Faxriddin Beknazarovich, Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Xudayberdiyeva Marifat Umarovna	
G'alla urug'chiligidagi boshlang'ich hisob va ichki nazoratni takomillashtirish	315
Yuldashev Sherali Xaitovich, Yusupov Uchqun, Zokirov Behruz	
Baliqchilik xo'jaliklarini rejalashtirishning ahamiyati va bosqichlari	318
Dosmuratova Shaxista Kengashovna	
"Yashil" iqtisodiyot: konsepsiyaning shakllanishi va asosiy kategoriyalari	321
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Toshpulatova Kamola Xurshed qizi	
Sutchilik yo'nalishidagi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatida marketing elementlaridan foydalanish	324
Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Biznes jarayonlarida "xarajat" va "tannarx" kategoriyalarining nazariy jihatlarini	328
Xondamir Abdushukurov, Ulug'bek Eshmuradov	
Перспективы развития бухгалтерского учета и аудита на основе международных стандартов	333
Рахимова Умида Раббимовна, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Болтабаев Диёрбек Омондурди угли, Хомидов Аслбек Отабек угли	
Asosiy vositalarni hisobga olishning xalqaro va milliy standartlarda aks ettirishning farqli jihatlarini	336
Xatamov Kobil Xayriyevich, Turabaeva Ozoda Ilxambekovna	
Qishloq hududlarida ekoturizm maskanlarining turistik salohiyati va sig'imi tahlili	340
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi, Xoshimova Sevara Bahromovna, Sayfullaev Umidulla Fazliddin o'g'li	
Chorvachilik tarmoqlarida otchilik infratuzilmasining hozirgi holati va istiqboldagi iqtisodiy samaradorligini oshirish imkoniyatlari	346
Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Tursunov Alpomish Amanovich, Yo'ldoshev Raxim Nuriddin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi klasterlari va fermer xo'jaliklari faoliyatida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari	351
Nasimjon Babayev, Dilorom Yorbekova, Umidullo Fayzullayev	
Agroklasterlarda biznes jarayonlari sotish hisobini takomillashtirish	354
Abdunazarova Sevinch, Aliqulova Zebuniso, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qishloq xo'jalik ishlab chiqarishining samaradorligi	360
Kudratov Rizo Turdibayevich, Abduxaliqova Farangiz Abduxoliq qizi	
Increasing Efficiency of Catering Enterprises Through Modernization	365
Kurbanova Rakhima Jamshedovna	
Chorvachilik majmuasi infratuzilmasi va uni rivojlantirish	369
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Aslonov Xotamjon Sharibboy o'g'li	
Davlat-xususiy sherikchiligini rivojlantirishda klasterlarning ahamiyati	373
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Raxmatullayev Sherzod Mexriddinovich	
Studying the Features of Innovative Development in The Agricultural Sector of the Economy	377
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna	
Chorvachilikda klasterlashning ayrim masalalari	380
Urdushev Hamrakul, Mavliyanov Majid Tuychiyevich	
Issues of Development of "Green Economy" in the Context of the Actualization of the Problem of Ecology and Climate Change	385
Mukhayyo Dustova	
Xizmatlar sohasi rivojlanishining aholi turmush darajasiga ta'siri	390
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
Baliqchilik xo'jaliklarini rivojlantirish prognozini ishlab chiqish masalalari	393
Dosmuratova Shaxista Kengashovna	
Mahalliy soliqlar va mahalliy yig'imlarning iqtisodiy mohiyati	396
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Turizm korxonalari hisob siyosatini shakllantirish	400
Ibragimov Mansur Mardonovich	

Korxonalarda moliyaviy holatini ifodalovchi ko'rsatkichlar tahlili	404
Isturdiyev Hasan Abdigapparovich, Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li, Yusupova Ergashoy	
Innovatsiya, innovatsion iqtisodiyot atamalarining mohiyati va ulardan samarali foydalanish yo'llari.....	408
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Boyjigitov Kamronmirzo Sobirjon o'g'li, Obloberdiyev Shuxrat Sharof o'g'li	
The Processing Indicators of Livestock Products on the Basis of Economic Statistical Models	411
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida tola ishlab chiqarish xarajatlari tahlili	414
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Farangiz Rustamova	
Meva-sabzavotchilikni rivojlantirishda klaster yondashuvining afzalliklari	419
Eshankulov Sirojiddin Xakimovich	
Prospects for Leaving the Population Out of Poverty	424
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Radjabov Navruzbek Azimjonovich, Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Fayzullayev Umidullo Xayrullo o'g'li	
Tijorat banklarida korrupsiyaga qarshi kurashishning kompayens nazorati usullarini takomillashtirish.....	429
Sultonov Abrorbek Umarali o'g'li, Axmedov Shuxrat Xikmatullayevich	
Segmentar va moliyaviy hisobot tuzishda xo'jalik yurituvchi subyektlar mulkini baholashning metodologik muammolari	435
G'olibjon Alikulov	
Raqamli iqtisodiyotga o'tish orqali yashirin iqtisodiyotni jamiyatga ta'sirini kamaytirish	439
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Abdusalomov Farruh G'ayrat o'g'li	
Sustainable Farming Futures: the Economic Need of Climate Change Program in Uzbekistan.....	443
Akhmadjon Nurullaev, Sanayeva Raxima Amirqulovna, Visola Khasanova, Bakhora Nurullaeva, Anvar Sanaev	
Problems and Prospects of Cadastral Valuation of Land Resources in the Republic of Kazakhstan	447
Berdimurat Nazimgul, Bassybekova Zh.B.	
Значение цифровизации в сельском хозяйстве	451
Сыздықова Азиза Оралбайқызы, Сапарова Айнура Алпамысовна	
Xizmatlar sohasi samaradorligini oshirish masalalari	456
Mirzayev Qulmamat Jonuzakovich, Mardanova Mohidil Otabek qizi, Mirzayev Azzamjon Jonuzokovich	
Aholini o'z-o'zini bandlikka jalb qilish orqali ishsizlik darajasini pasaytirish.....	461
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Jo'rayev Sherali Anor o'g'li	
Innovatsiyani joriy qilishning fermer xo'jaliklari daromadlariga ta'siri	465
Eshboyev Diyorbek Yo'ldosh o'g'li, Sinayev Sherali Islom o'g'li, Ismoyilov Azamat Isroyilovich	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga muvofiq daromadni tan olish masalalari.....	471
Kozimjonov Abrorbek	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning yutuqlari va muammolari.....	475
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
Soliq ma'murchiligida raqamli iqtisodiyotning ahamiyati va uning ilmiy-nazariy asoslari tahlili	479
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Holmirzayev Sardor Ravshan o'g'li, Tursinaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li	
O'zbekistonda davlat xizmatlari ko'rsatish milliy tizimini rivojlanishi: xronologik tahlil.....	484
Hasanov Habibullo	
Chorvachilikning mamlakat iqtisodiyotidagi ahamiyati va uning rivojlanishi.....	488
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Tirkashev Farxod Mahmudovich, Sayfullayev Akbar Xoljigit o'g'li, Erkinov Samandar Maxmudovich	
O'zbekiston chorvachiligiga oid FAO ma'lumotlari haqida	493
Pardayeva Kamola	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga muvofiq xaridorlar bilan tuziladigan shartnomalar asosida tushumni hisobga olishning ahamiyati	498
Norbekov Davron	
Paxtachilik klasterlarida ishlab chiqarishga ta'sir etuvchi omillarning tahlili	502
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Abduraxmonov Orifbek Odiljon o'g'li	

Raqamli iqtisodiyotning zamonamizdagi bugungi o'rne	506
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Zarmaxmatov Nomojjon Baxodir o'g'li	
Improving Cost Audit in Innovation Activities	510
Mustafoev is the son of Akbar Mustafa	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotni mxs asosida transformatsiya qilish zaruriyati	514
Xolmurodov Otabek	
Klasterlarni tashkil etishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari va ularning mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rne	521
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Homidov Aslbek Otabek o'g'li, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li, Boltayev Diyorbek Omondurdi o'g'li	
Soliq imtiyozlarini nazariy asoslash va huquqiy tartibga solish	526
Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
Sug'urta shartnomalari va sug'urta majburiyatlari hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	531
Ochilov Ilyos Keldiyorovich	
Обеспечение привлекательности инвестиции коммерческих банков	537
Назаров Килич Холмурадович, Нафасов Шохрухбек Хошимович	
O'zbekistonda tashqi savdoning rivojlanishi va muammolari	539
Xudayberdiyev U.	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnatga haq to'lashning nazariy jihatdan tashkiliy-iqtisodiy asoslari	542
Rajabov Navruzбек Azimjonovich, Toshmurodova Dilbar Muzaffar qizi	
Human Capital in Education	546
Ibragimov Mansur Mardonovich, Ergashev Olloyor	
Qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish hamda o'zini o'zi band qilish orqali ishsizlikni kamaytirishning nazariy asoslari	551
Jo'rayev Sherali Anor o'g'li, Abdikarimov Nazirbek Odil o'g'li, Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
Uchqora uzumi-mayizini yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish imkoniyatlari	555
Salamov Ibroxim, Kudratov Rizo Turdibayevich, Janibekov Faxriddin Beknazarovich	
Moliyaviy natijalarning tavsifini takomillashtirish	561
Yusupova Farizabonu Zarifovna	
Kambag'allik va uni qisqartirish yo'llari	564
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Do'stiyorov Mirabbos Erkin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholi turmush darajasini oshirishda xizmat ko'rsatish sohasining ahamiyati	568
Xolmurodov Otabek	
O'zbekistonda aholi turmush darajasi va daromadlarining o'ziga xos xususiyatlari	570
Rajabov Navruzбек Azimjonovich, Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
SWOT-анализ конкурентоспособности национального туризма в Узбекистане в условиях преодоления последствий пандемии	574
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Abduzoirov Sarvarbek	
Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va aholi turmush darajasini yanada yaxshilashda iqtisodiy samaradorlikni oshirishning ahamiyati	577
Salamov Ibroxim, Kudratov Rizo Turdibayevich, hamdamova Nasiba Ablakulovna	
Jahon iqtisodiyoti va xalqaro savdo munosabatlari	582
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Xo'jaqulov Inomjon Rustam o'g'li	
Xizmat ko'rsatish sohasini raqamli iqtisodiyot sharoitiga mos rivojlantirishning ayrim masalalari	586
Mirzayev Qulmamat Jonuzakovich, Sherzodova Diyora Sherzod qizi	
Turistik destinatsiyalarni rivojlantirish orqali turistik zonalarini takomillashtirish	589
Raxmonov Siyovush Turob ug'li, Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
Ivermektin, klozantel, iversantapulus dori vositalarining marketing tahlili	592
Raxmadullayev Humoyun Rashid o'g'li, Farmonov Nizom, Salamov Ibroxim	
Цифровая оптимизация для экологической безопасности в агропромышленном комплексе	597
Юнусов Худайназар Бекназарович, Сафарова Лола Улмасовна	

Смысловой – системный анализ процессов обработки плодов и овощей энергии начального импульса.....	602
Курбанов Жамшед Маджидович, Курбонова Мадина Жамшедовна	
Формирования алгоритма расчета эффективности транспортно-логистической системы поставок грузов.....	605
Кубаев Улугбек	
Роль и потенциал севооборота в создании устойчивых и экологически чистых систем в сельском хозяйстве на основе цифровизации	611
Юнусов Худайназар Бекназарович, Сафарова Лола Улмасовна	
Qoramollar uchun ozuqa ratsionini tuzishda innovatsion yondashuv	617
Mavlyanov Majid Tuychiyevich	
Landshaft bog'dorchilikni rivojlantirishda autocad dasturining o'rni.....	624
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich	
Aniq qishloq xo'jaligida o'zgaruvchan me'yorlarni qo'llash	628
Akbarov Husan O'zbekxonovich, Bekzod Qudratov	
Raqamli iqtisodiyotda neyron tarmoqlaridan foydalanishning ahamiyati	634
Otoboyeva Aziza Shakirovna	
Iqtisodiy masalalarni tahlil qilish, me'yorlash, rejalashtirish, baholash hamda bashorat qilishda korrelyatsiya va regressiya usuli	637
Aktamova Vasila Uktamovna, Axtamova Umida O'ktam qizi	
Iqtisodiy ekonometrik modelni tuzish hamda avtokorrelyatsiya mavjudligini aniqlash	641
Raximov Abdulaxad Nematovich	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishda agrovoltaiika texnologiyasini qo'llash istiqbollari	646
Berdiyev G'ayrat Ibragimovich, Eshpulatov Dostonbek Baxodir o'g'li, Malikova Sevinch Telman qizi	
Развитие системы цифровизации в сельском хозяйстве и в народной медицине	650
Рахмонов Фариз Зафаржонович, Мухиддинова Сабрина Мунисовна, Усманова Лайло Рахматуллаевна, Рахмонова Хабиба Нуруллаевна	
Raqamli iqtisodiyot fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik metodlar va virtual onlayn kurslardan foydalanish.....	653
Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich	
Qishloq xo'jaligini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari	656
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
Ekin maydonlari tuproqlarini tahlil qilish va boshqarishda sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanishning o'rni..	660
Otoboyeva Aziza Shakirovna, Artikov Farxod Sayfiddinovich, Usanov Yoqub Dilmurod o'g'li	
О некоторых нестандартных способах решения иррациональных уравнений	664
Актамова Васида Уктамовна	
Корхоналарни тугатишнинг норматив ва ташкилий-услугий таъминотини такомиллаштириш	666
Дусмуратов Раджапбай Давлатбаевич	
Юридик шахсларни тугатишнинг норматив-ҳуқуқий таъминоти.....	670
Давлетов Икрам Рахимберганович	
Саноат корхоналарида мулкый муносабатларни тартибга солишнинг илмий назарий асослари.....	674
Бобобеков Эргаш Абдумаликович	

MEVA-SABZAVOTCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA KLASTER YONDASHUVINING AFZALLIKLARI

Eshankulov Sirojiddin Xakimovich

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada meva-sabzavotchilik tarmog'ini samarali rivojlantirishda, klasterli yondashuvlarning afzalliklari o'rganilgan. Klasterlashtirish oid xorijiy tajribalari tahlil etilgan. Meva-sabzavotchilikni rivojlantirishda klasterli yondashuvlar va uning afzalliklari ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: raqobatbardoshlik, ishlab chiqaruvchilar, iste'molchilar, bozor, klaster, agrar soha, meva-sabzavotchilik, mahsulotlar, raqobat, mintaqa.

Abstract: The article discusses the advantages of cluster approaches in the effective development of the fruit and vegetable industry. Foreign experience of clustering is analyzed. Cluster approaches and their advantages in the development of the fruit and vegetable industry are shown.

Key words: competitiveness, producers, consumers, market, cluster, agricultural sector, horticulture, products, competition, region.

Аннотация: В статье рассматриваются преимущества кластерных подходов в эффективном развитии плодово-овощной отрасли. Анализируется зарубежный опыт кластеризации. Показаны кластерные подходы и их преимущества в развитии плодово-овощной отрасли.

Ключевые слова: конкурентоспособность, производители, потребители, рынок, кластер, аграрная сфера, плодово-овощеводства, продукция, конкуренция, регион.

KIRISH

Qishloq xo'jalik klasteri yoki agroklastar – hududiy jihatdan mahalliylik bilan bog'liq, faoliyati innovatsiyalarga yo'naltirilgan va xo'jalik yurituvchi mustaqil subyektlarning o'zaro hamkorligiga asoslangan integrallashgan tuzilma bo'lib, maqsadi – O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020–2030-yillarga mo'ljallangan Strategiyasini amalga oshirishdan iborat. Mamlakatimiz agrar sohasini isloh qilishda klaster usulini joriy etila boshlaganligiga ko'p bo'lgani yo'q. Klaster sohasi O'zbekiston uchun nisbatan yangi ekanini hisobga olinsa, iqtisodiyot fanida, ayniqsa agrar sohaning ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarini klasterli rivojlantirish va klasterli strategiyalarni nazariy, metodologik va amaliy asoslari tadqiq etish dolzarb hisoblanadi ^[1-6].

Qishloq hududlarini klasterlashtirishning dolzarbligi nafaqat qishloq xo'jalik tarmog'ini samaradorligini oshirish va iqtisodiyotning agrar sektori mahsulotlarini raqobatbardoshligini oshirish zarurati bilan, balki ijtimoiy, demografik va ijtimoiy-siyosiy muammolarni hal etish bilan ham bog'liq.

Klasterlar bozor iqtisodiyotini tashkil etishning zamonaviy istiqbolli shakli bo'lib, asosiy vazifasi qishloq hududlarining iqtisodiy va ijtimoiy rivojlantirish, qishloq xo'jalik ekinlarini optimal joylashtirish va ekin maydonlaridan samarali foydalanishni ta'minlashdan iborat.

TADQIQOT MATERIALLARI VA USULLARI

Tadqiqotda Internet manbalaridan, tegishli vazirlik bo'limlari hisobotlari, xorijiy va mahalliy mualliflar ilmiy maqolalariga asoslangan. Maqolada induksiya va deduksiya, statistik va qiyosiy tahlil, grafik tasvirlash kabi usullar qo'llanilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

O'zbekiston qishloq xo'jaligi tarmoqlarida klaster usulining joriy etilishi yangi va innovatsion yondashuvdir. Biroq mamlakatimizda qishloq xo'jaligi tarmoqlariga klasterlarni joriy etishning amaliy tajribasi yaqin yillardan

boshlanganligi sababli iqtisodiy fanlarda klasterlarga oid amaliy-nazariy tadqiqotlarning kamligi kuzatilmoqda. Shu bois klasterlarni ushbu mavzu doirasida o'rganish dolzarbdir. O'zbekistonda klasterlashtirish masalalari B.Berkinov, G.Zohidov va M. Rahmatov, B.Zaripovlarning monografik tadqiqotlarida, xorijiy ^(7, 8, 9, 15) va mahalliy ^(1-6, 10-14, 16-21) monografik va ilmiy ishlarida yoritilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Qishloq xo'jaligi klasterlarining muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun tadbirkorlik va investitsiyalar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, infratuzilma va transport vositalari bilan ta'minlash, ishlab chiqarish sohasida ilg'or usul va texnologiyalarga kadrlar tayyorlash zarur. Qishloq xo'jaligi klasterlarini rivojlantirishni rag'batlantirish davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, ilmiy-tadqiqot dasturlarini moliyalashtirish va innovatsion markazlarni tashkil etish orqali amalga oshirilishi mumkin

Meva-sabzavot klasteri – qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish, qayta ishlash va sotish bilan shug'ullanuvchi o'zaro bog'langan korxona va tashkilotlarning birligidir. Meva-sabzavot klasterini tashkil etishdan maqsad resurslardan birgalikda foydalanish, logistikani optimallashtirish va mehnat resurslarini taqsimlash orqali ishlab chiqarish samaradorligini va mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishdan iborat. Meva-sabzavot klasterining tashkil etilishi mintaqada qishloq xo'jaligini rivojlantirishga va ushbu sohadagi korxona va tashkilotlar o'rtasidagi iqtisodiy aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi (1-jadval).

1-jadval: Meva-sabzavotchilikda klaster yondashuvining afzalliklari:

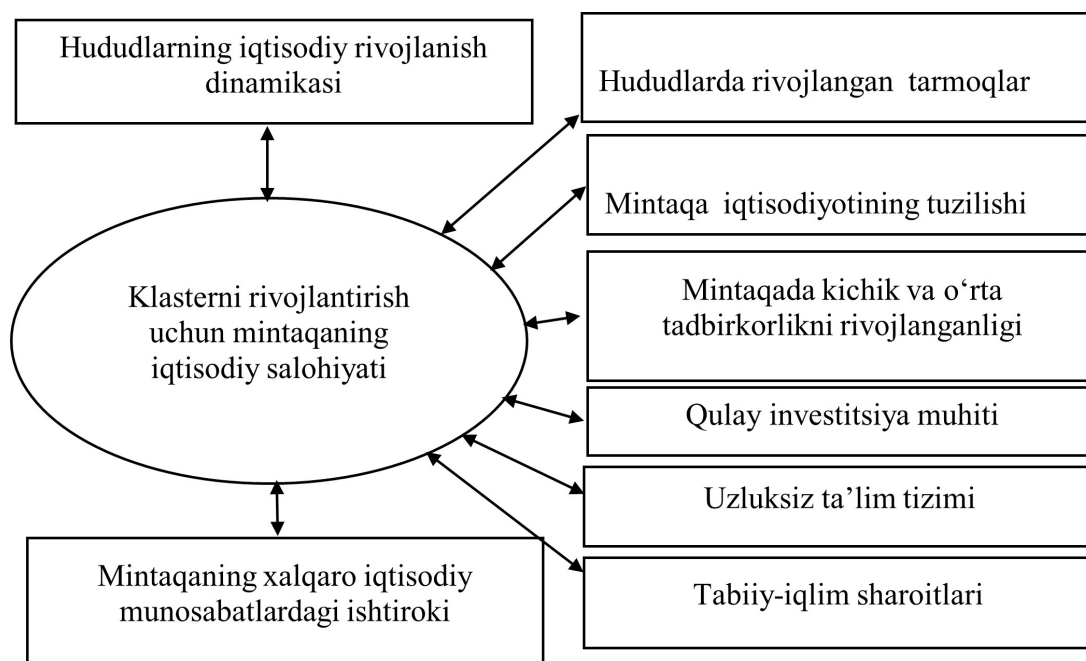
No	Klaster yondashuvining afzalliklari	Mohiyati (mazmuni)
1.	Iqtisodiy samaradorlikni oshirish:	klaster yondashuvi fermer, dehqon xo'jaliklari, tomorqa egalari va saqlash, qayta ishlash, logistika korxonalariga keng ko'lamli iqtisodiy samaralarga erishishga imkon beradi, chunki ular zamonaviy ishlab chiqarish tizimi (zanjiri)ga birlashadilar. Bu ularga urug'lar, ko'chatlar, o'g'itlar va boshqa ishlab chiqarish resurslarni sotib olish xarajatlarini tejash, shuningdek, logistika va marketingdan samarali foydalanish imkoniyatlarini beradi.
2.	Mahsulot sifatini yaxshilash:	hamkorlik va bilimlar almashish orqali klaster a'zolari yetishtirish va ishlab chiqarishda eng yaxshi tajribalarni ishlab chiqishlari va amaliyotga joriy etishlari mumkin bo'ladi, bu esa mahsulotlar sifatini va xavfsizligini yaxshilashga olib keladi.
3.	Innovatsiyalarni rivojlantirish:	klaster yondashuvi meva-sabzavotchilik va uzumchilikda innovatsion rivojlanishga yordam beradi. Ishtirokchilar birgalikda yangi o'simlik, meva va uzum navlarini, ishlab chiqarish texnologiyalarini, saqlash va qayta ishlash usullarini ishlab chiqishlari mumkin. Bu raqobatbardoshlikni oshirishga va tabaqalashtirilgan mahsulotlarni yaratishga yordam beradi.
4.	Raqobatbardoshlikni oshirish:	klaster yondashuvi ishtirokchilarga yangi bozorlarga kirish va yangi xaridorlarga ega bo'lish imkoniyatini beradi. Kollektiv marketing takliflarini berish va mahsulotlarni reklama qilish ko'proq mijozlarni jalb qilish va sotishni ko'paytirishga yordam beradi.
5.	Xavf (risk)larni kamaytirish:	klaster doirasida birgalikda ishlash iqlim o'zgarishi, o'simlik kasalliklari, moliyaviy muammolar va boshqa salbiy omillar bilan bog'liq xavflarni kamaytirishga yordam beradi. Klaster ishtirokchilari muammolarni hal qilish uchun axborot, tajriba va resurslardan birgalikda foydalanadilar.
6.	Moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatini oshirish:	klasterda fermerlar, dehqon xo'jaliklari, tomorqa egalari va qayta ishlash, saqlash korxonalari o'z resurslarini birlashtirishlari va bizneslarini rivojlantirish uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlashlarga ega bo'lishlari mumkin. U subsidiyalar, kreditlar, grantlar yoki boshqa moliyalashtirish manbalarini o'z ichiga olishi mumkin. Yirik ishlab chiqarish hajmlari va birgalikdagi marketinglar tufayli klaster ishtirokchilari ham investorlar uchun yanada jozibador bo'lishi mumkin.
7.	Atrof-muhitga salbiy ta'sirlarni kamaytirish:	klaster yondashuvi resurslardan samarali foydalanishni nazorat qilish va atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytirish imkonini beradi. Ishtirokchilar energiyani tejash, suvni tejash, o'g'it va (pestisid)lardan foydalanishni nazorat qilish va ekologik barqarorlikning boshqa jihatlari bilan bog'liq tadbirlarni birgalikda amalga oshirishlari mumkin. Bu, ayniqsa, meva-sabzavot, uzum mahsulotlarini barqaror ishlab chiqarish va biologik xilma-xillikni muhofaza qilishga o'tish davrida muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

8.	Bilimlar almashish va o'rganish:	klasterda fermerlar va korxonalar bir-birlari bilan bilim, tajriba va ilg'or tajribalarni baham ko'rishlari mumkin. Bu korxonalarda ish sifatini yaxshilaydi, fermerlar va ishchilarning malakasini oshiradi, meva-sabzavotchilikda innovatsiyalar va yangi yondashuvlarni rivojlantirishga yordam beradi.
9.	Siyosat va qonunchilik jarayonlariga ta'sirchanlikni oshirish:	klasterlar fermer, dehqon xo'jaliklari, korxonlari bilan kuchlarni birlashtirishi siyosiy va qonunchilik jarayonlariga yanada ta'sirchan bo'lish imkonini beradi. Meva-sabzavot va uzumchilikni qo'llab-quvvatlash uchun qonun hujjatlariga munosabatlar bildirish yoki davlat va sanoat korxonalarida klaster manfaatlarini ifodalash, klaster ishtirokchilari kuchlarini birlashtirganda samaraliroq bo'lishi mumkin.
10.	Mahalliy bozorni rivojlantirish va mahalliy mahsulotlarni rag'batlantirish:	klaster yondashuvi mahalliy meva-sabzavot va uzum bozorini rivojlantirishga yordam beradi va ishtirokchilarga iste'molchilar bilan yanada samaraliroq muloqot qilish imkonini beradi. Mahalliy mahsulotlar yangiligi (yangi uzilganligi), sifati va mahalliy fermerlar tomonidan qo'llab-quvvatlanishi mumkin. Klasterlar mahalliy mahsulotlarni reklama va targ'ib qilish, brend xabardorligi va iste'molchilarning sodiqligini oshirish uchun tadbirlarni o'tkazish uchun birgalikda ishlashi mumkin.
11.	Ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtirish:	klaster yondashuvi meva-sabzavotlar ishlab chiqarish va qayta ishlash, saqlash, transportirovka (logistika) jarayonlarini takomillashtirishga imkon beradi. Bu jarayonlarda iqtisodiy-matematik usullar va modellarni qo'llash yuqori samara beradi.

Geografik-hududiy joylashuviga ko'ra konsentratsiyalashganligi, o'z-o'zidan shakllanishi, tarmoqli tashkil etilishi, tizimliliigi, tarmoqlararo xususiyatlari, unikaligi, fan va ilmiy tadqiqotlarga bog'liqligi, innovatsionligi – qishloq xo'jalik klasterini tayanch alomatlari hisoblanadi ^[14,16].

Klasterni rivojlantirish uchun mintaqaning iqtisodiy salohiyati: hududlarning iqtisodiy rivojlanish dinamikasi, mintaq iqtisodiyotining tuzilishi va h.k.lar bilan belgilanadi (1-rasm).

1-rasm: Klasterni rivojlantirish uchun mintaq (hudud)ning iqtisodiy salohiyati elementlari

Meva-sabzavot klasteri – bir tarmoqda faoliyat yurituvchi va qo'shimcha qiymat yaratish, mahsulot sifatini oshirish va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish maqsadida bir-biri bilan o'zaro hamkorlik qiluvchi kompaniya, tashkilot va korxonalar guruhi. Klaster tarkibiga fermer va dehqon xo'jaliklari, qayta ishlash korxonalari, logistika kompaniyalari, ilmiy-tadqiqot institutlari, ta'lim muassasalari, fermerlar uyushmalari va boshqalar kabi bir-biri bilan o'zaro aloqada bo'lib, soha rivojiga hissa qo'shadigan turli tashkilotlar kiradi. Qishloq xo'jaligi klasterini tashkil etishdan maqsad tarmoqning raqobatbardoshligini oshirish, mahsulot sifatini oshirish, hosildorlikni oshirish va mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirishdan iborat. Klasterlar, shuningdek, innovatsiyalar va yangi texnologiyalarni rivojlantirishga ham hissa qo'shishishi mumkin, bu esa kompaniyalarga bozorda yanada samarali va raqobatbardosh bo'lish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mamlakatimizda klasterlarning tashkil etilishi va rivojlantirilishi qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini tashkil etishning optimal va innovatsion shakli hisoblanadi. Meva-sabzavot klasteri tarkibiga kiradigan qishloq xo'jaligi korxonalarining raqobatli ustunliklari shakllantiriladi, eng muhimi, moslashuvchanlik va bozordagi barcha o'zgarishlarga tezda javob berish imkoniyatlari oshib boradi. Klasterlar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va mahsulot sifatini yaxshilash, mehnat sharoitlarini yaxshilash va bozorda raqobatbardoshlikni oshirish uchun shakllantiriladi (tuziladi). Shuningdek, ular infratuzilmani rivojlantirish va qishloq joylarda yangi ish o'rinlari yaratishga hissa qo'shadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Khamrakul Urdushev, Majid Mavlyanov, Sirojiddin Eshankulov. (2020). ISSUES OF CLUSTERING AGRICULTURE IN UZBEKISTAN. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. (Double Blind Refereed & Peer Reviewed Journal). ISSN: 2249-7137 Vol. 10, Issue 10, October 2020. Impact Factor: SJIF 2020 = 7.13. DOI: 10.5958/2249-7137.2020.01261.6. 1180–1192 pp. <https://saarj.com>. <https://saarj.com/wp-content/uploads/ACADEMICIA-OCTOBER-2020-FULL-JOURNAL.pdf>
2. Khamrakul Urdushev, Majid Mavlyanov, Sirojiddin Eshankulov. (2021). About the state and development of fruit and vegetable clusters in Uzbekistan. Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). Year : 2021, Volume : 10, Issue:3 First page:(455) Last page:(463). Online ISSN : 2278-4853. Article DOI: 10.5958/2278-4853.2021.00157.9 <https://indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:ajmr&volume=10&issue=3&article=073>
3. Khamrakul Urdushev. (2021). About Formation of Agrarian Clusters in Uzbekistan. International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding (IJMMU). <http://dx.doi.org/10.18415/ijmmu.v8i11.3222> ISSN 2364-5369, Vol 8, No 11, November 2021. Hamburg, Germany Pages:409-415. Impact Factor: SJIF 2021=6.862. <https://ijmmu.com/index.php/ijmmu/article/view/3222>
4. Khamrakul Urdushev; Khudaynazar Yunusov; Sirojiddin Eshankulov. (2021). Analysis of the Current State of the Economy of Fruit and Vegetable Clusters in Uzbekistan. International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding (IJMMU). ISSN 2364 – 5369. Volume 8, Issue 5, May, 2021. Hamburg, Germany Pages: 321 – 329. <https://ijmmu.com/index.php/ijmmu/article/view/2673>
5. Urdushev, K. and Eshankulov, S. (2021) "The role of fruit and vegetable clusters in the development of agricultural sectors", Society and Innovation, 2(3/S), pp. 301–315. Doi: 10.47689/2181–1415-vol2-iss3/S-pp301-315. <https://inscience.uz/index.php/socinov/article/view/663/863>
6. АГРОКЛАСТЕРЛАРНИ ТАСНИФЛАШГА ЁНДОШУВЛАР, МУҲИМ ЖИҲАТЛАРИ ВА СИНФЛАНИШИ //Хамракул Урдушев, Мажид Мавлянов , Сирожиддин Эшанкулов /2023: MINTAQAVIY IQTISODIYOTNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI: TAJRIBA, TENDENTSIYALAR VA ISTIQBOLLAR. DOI: <https://doi.org/10.60078/2023-vol1-iss1> <https://e-itt.uz/index.php/editions/issue/view/15>
7. Гузев М.М., Дубовикова Е.Ю., Мишура Н.А.Кластерный подход к развитию сельских территорий региона: механизм реализации и апробация результатов : монография / Волж. фил. Федер. гос. авт. образоват. учреждения высш. образования "Волгогр. гос. ун-т". – Волгоград : Сфера, 2019. – 88 с.
8. Портер М. Конкуренция. –М.:Издательский дом "Вильямс",2003. 608 с.
9. Семина Л.А., Ковалева И.В. Агропромышленный кластер: проблемы и развитие инновационно-инвестиционной деятельности. Социально-экономический и гуманитарный журнал Красноярского ГАУ. 2017. –№1. – С. 67–80. <https://cyberleninka.ru/article/n/agropromyshlennyy-klaster-problemy-i-razvitiye-innovatsionno-investitsionnoy-deyatelnosti>
10. Урдушев Х., Эшанкулов С. (2020). Мева сабзавотчилик кластерларни шакллантириш босқичлари ва ривожланиш истиқболлари. "Илм-фан ва инновацион ривожланиш" журнали. –№ 4., 2020. 89-101 б. ISSN 2181-9637. <https://slib.uz/ru/edition/view?id=1242>
11. Урдушев Х., Эшанкулов С., Мавлянов М. (2021). Қишлоқ хўжалиги корхоналарининг иқтисодий салоҳиятини оширишда кластерлар ўрни. "Илм-фан ва инновацион ривожланиш" (Наука и инновационное развитие, Science and innovative development) илмий журнали. 3 / 2021. 13-26 б. ISSN 2181-9637 <https://slib.uz/ru/edition/file-view?id=1276>
12. Урдушев Х., Эшанкулов С., Мавлянов М.Т. (2022). Кластерлар интеграциялашган тузилма сифатида. Veterinariya va chorvachilikda innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqarish va joriy etishning istiqboldagi vazifalari" nomli xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti, 2022-yil. <https://sciencebox.uz/index.php/tibbiyot/article/view/4801/4328>
13. Урдушев Х., Мавлянов М., Эшанкулов С., Розиева Г. (2023). АГРОКЛАСТЕРЫ И МЕСТО ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ИХ РАЗВИТИЕ. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари / Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук / Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(6), 115–125. <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I6Y2023N15>
14. Урдушев Х., Эшанкулов С. (2021). Роль плодоовощных кластеров в развитии отраслей сельского хозяйства. Общество и инновации. 2, 3/S (апр. 2021), 301–315. DOI:<https://doi.org/10.47689/2181–1415-vol2-iss3/S-pp301-315>. <https://inscience.uz/index.php/socinov/article/view/663>
15. Харитонов А.В. Интеграционный подход к устойчивому развитию сельского хозяйства // Экономика: вчера,

- сегодня, завтра. 2016
16. Эшанкулов Сирожиддин, Урдушев Хамракул. (2019). Мева-сабзавот кластери тоқзорларида узум навларини оптимал жойлаштиришни моделлаштириш. AGRO-ILM. "O'zbekiston qishloq va suv xo'jaligi" журналы илмий иловаси. "AGRO ILM" Махсус сон –[61], 2019. 95-96 б. <https://staff.tiiame.uz/storage/users/312/articles/vyJ4jRxLLA-BZOWOINqBC3jyR6LOF7zhWdixfgMМа.pdf>
 17. Эшанкулов С. (2023). КЛАСТЕРЛАР КЛАССИФИКАЦИЯСИ (СИНФЛАРИ) ХАҚИДА. Conference on Digital Innovation : "Modern Problems and Solutions". извлечено от <https://fer-teach.uz/index.php/codimpas/article/view/2210>
 18. Эшанкулов, С. 2021. Анализ развития плодовоощных кластеров. Общество и инновации. 2, 10/S (ноя. 2021), 239–250. DOI:<https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol2-iss10/S-pp239-250>
 19. Эшанкулов С., Урдушев Х. (2019). Мевасабзавот кластерида узум етиштириш ва сотишни оптималлаштириш // AGRO-ILM. "O'zbekiston qishloq va suv xo'jaligi" журналы илмий иловаси. 2019 йил, май-июнь 3(59). –109-110 б. http://qxjournal.uz/_ld/4/479_3-.pdf
 20. Эшанкулов С., Урдушев Х. (2019). Мева-сабзавот кластерида узум ишлаб чиқариш ва сотишни оптималлаштириш масалалари // Тошкент давлат иқтисодиёт университетининг "Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар" илмий электрон журналы. –№2, май-июнь. 2019 йил. 1–17 б. https://iqtisodiyot.tsue.uz/sites/default/files/maqolalar/31_Eshonkulov.pdf
 21. Eshankulov S. (2021) "Analysis of the development of fruit-bearing clusters", Society and Innovation, 2(10/S), pp. 239–250. Doi: 10.47689/2181–1415-vol2-iss10/S-pp239-250. <https://inscience.uz/index.php/socinov/article/view/1361/1567>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Alfraganus universiteti dotsenti, i.f.f.d. (PhD) Fayziyev Oybek Raximovichning umumiy tahriri ostida nashrga tayyorlandi.

O'zbek tili muharriri: Ulug'bek Eshmuradov

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Rus tili muharriri: Abdimo'min Alikulov, i.f.d., professor

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Bobur Ochilov

2024. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Topshirildi: 10.04.2024-yil. Nashrga ruxsat etildi: 19.04.2024-yil.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro‘yxatdan
o‘tkazilgan.